

SCENARIUSZ LEKCJI

UCHODźCY: DLACZEGO I DOKĄD LUDZIE UCIEKAJĄ?

CZAS:

45 minut

POJĘCIA:

migracja, emigracja, imigracja, uchodźca, strefa konfliktu, konflikt zbrojny, totalitaryzm, kryzys migracyjny, obóz uchodźców

METODY PRACY:

dyskusja w podzespołach, gra strategiczna

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

mapa polityczna świata, karty pracy do gry, nagranie VR (Chmury nad Sidrą - <https://www.youtube.com/watch?v=mUosdCQsMkM&t=21s>)

CZAS WYKONANIA:

5 minut

15 minut

CELE:

- zainicjowanie dyskusji w oparciu o pytanie "dlaczego ludzie uciekają z własnych krajów";
- omówienie pojęcia uchodźstwa;
- zapoznanie dzieci z głównymi aktualnymi kierunkami przemieszczania się uchodźców syryjskich.

KRYTERIA OCENY:

- dzieci znają i rozumieją pojęcia związane z wymuszonym przemieszczaniem się ludzi;
- dzieci potrafią wyodrębnić przyczyny uchodźstwa we współczesnym świecie;
- dzieci potrafią wymienić główne kierunki ucieczki uchodźców syryjskich.

PRZEBIEG LEKCJI:

- 1. Wprowadzenie:** Pokazanie i omówienie mapy politycznej świata. Wskazanie miejsc konfliktu zbrojnego z naciskiem na Syrię. Wskazanie głównych kierunków ucieczki uchodźców. Rozmowa na temat różnicy między uchodźcą a imigrantem.
- 2. Demonstracja filmu VR:** Wprowadzenie do tematu obozu Zaatari i umiejscowienie go na mapie (wskazanie bliskości obozu od granicy syryjskiej). Obejrzenie filmu i krótkie omówienie wrażeń.

25 minut	3. Grupowa gra strategiczna , podczas której uczniowie spróbują wcielić się w rolę poszczególnych państw, organizacji międzynarodowych oraz grup uchodźców przybywających do Europy.
	PRZEBIEG GRY:
2 minuta	Rozdajemy uczniom karteczki z nazwami pięciu grup dyskusyjnych (załącznik nr 1). Wylosowanie nazwa otrzymanego państwa/organizacji/grupy osób jest równoznaczne z zakwalifikowaniem ucznia do danej grupy. Uczniowie siadają razem w poszczególnych grupach.
5 minut	Prosimy uczniów, aby razem przeczytali opis swojego zadania oraz dodatkowe informacje, a potem wypisali na kartce (roll-upie?) główne punkty ich stanowiska.
5 minut	Przedstawiciele każdej z grup dyskusyjnej prezentują streszczenie stanowiska swojego państwa/organizacji/grupy osób przed klasą.
10 minut	Inicjujemy dyskusję między grupami uczniów w celu znalezienia odpowiedzi, dłaczego ludzie uciekają z własnych krajów?
3 minut	Podsumowujemy główne przyczyny uchodźstwa.

Uchodźcy

Syria

UE

Turcja

ONZ

GRUPA 1 - UCHODźCY

Jesteście grupą emigrantów z Syrii. W waszym państwie toczy się długoletnia wojna, w której straciło życie co najmniej pół miliona osób. Przed wami dylemat: zostawić cały dorobek życia i uciec do Europy lub państw sąsiednich albo zaryzykować swoje życie i swoich bliskich i pozostać w Syrii. Decydujecie się na ucieczkę z kraju, ale kraje sąsiednie są przepiętne uchodźcami, a żeby otrzymać pozwolenie na legalny pobyt w krajach UE, musicie pokonać niebezpieczną drogę morzem i otrzymać pozwolenie na osiedlenie.

DODATKOWE INFORMACJE

Wg szacunków ONZ **ok. 6 mln Syryjczyków to uchodźcy** (4,6 mln zostało zarejestrowanych przez UNHCR), zaś **7,4 mln to uchodźcy wewnątrzni** (osoby, które zmuszone zostały do opuszczenia swoich domów z tych samych powodów co uchodźca, ale pozostają na terytorium swojego kraju). Większość uchodźców to osoby z powojenną traumą, które często utraciły bliskich i dorobek życia. Ci, którzy starają się przedostać do Europy, robią to z kilku powodów:

- 1) stracili nadzieję na koniec wojny w ojczyźnie,
- 2) w krajach sąsiadujących nie mają prawa do pracy i są coraz biedniejsi,
- 3) pomoc humanitarna (wsparcie z zagranicy dla osób w trudnej sytuacji, np. przysyłanie jedzenia ludziom dotkniętym wojną) jest niewystarczająca,
- 4) ich dzieci zbyt długo pozbawione są edukacji,
- 6) przez lata Europa budowała swój wizerunek jako krainy „miodem i mlekiem płynącej”.

Turcja przyjęła ponad **3,7 mln** uchodźców z Syrii, więcej niż jakikolwiek inny kraj na świecie; Liban przyjął około **1 mln** uchodźców z Syrii, co stanowi około 1/5 populacji całego Libanu; Jordania przyjęła około **656 tys.** uchodźców z Syrii, co stanowi około 10% populacji tego kraju; Irak przyjął **223 894** uchodźców z Syrii; Egipt przyjął około **115 tys.** uchodźców z Syrii.

Niemcy zadeklarowały **43 431 miejsc** dla osób przesiedlanych, około 46% wszystkich zadeklarowanych miejsc w całej UE.

Wyłączając Niemcy, pozostałe 27 państw UE zadeklarowało **51 205 miejsc**, co stanowi 1% uchodźców z Syrii przyjętych przez 5 państw.

W Polsce przed wybuchem wojny domowej w Syrii mieszkało około tysiąca Syryjczyków, prawie trzystu zarejestrowało się w Arabskim Stowarzyszeniu Syryjczyków w Polsce. Większość to ludzie wykształceni. Przyjeżdżali, głównie na studia, od lat 60., ale największa grupa przybyła w latach 80. i 90. XX w. Po studiach w Polsce zostali głównie ci, którzy założyli rodziny. Wielu chętnie pomogłoby rodakom w potrzebie.

Jesteście grupą krajów Unii Europejskiej. Zostaliście postawieni przed poważnym wyzwaniem, którym jest ograniczenie fali uchodźców płynącej z południa. Macie również poważny problem z osiągnięciem wspólnego stanowiska w sprawie przyjmowania uchodźców. Zapewnienie ludziom żywności, wody i schronienia stanowi ogromne obciążenie dla zasobów niektórych państw UE. W szczególnie trudnej sytuacji znalazły się Grecja i Włochy – to do tych krajów trafia najpierw większość uchodźców i migrantów, którzy docierają do UE. Niektóre kraje (szczególnie kraje Europy Centralnej) mają poważne obawy przed zagrożeniami, które może nieść niekontrolowana fala migracji.

DODATKOWE INFORMACJE

W latach 2015–2016 Unia Europejska doświadczyła bezprecedensowego napływu uchodźców i migrantów. Do krajów UE przybyło ponad milion osób. **Szlakiem wschodniośroziemnomorskim** (droga morska z Turcji) w 2015 r. licznie przybywali do UE uchodźcy szukający schronienia przed wojną w Syrii. Tysiące ludzi zginęło na morzu, próbując przedostać się do Europy. Prawie **90% uchodźców** i migrantów zapłaciło zorganizowanym grupom przestępczym i przemytnikom ludzi za przeprowadzenie przez granice. Od tego czasu ruch na szlaku znacznie zmalał dzięki bliskiej współpracy UE z **Turcją** (na przykład liczba przyjazdów do Grecji osiągnęła poziom szczytowy 10 000 osób dziennie w październiku 2015 r., natomiast od marca 2016 r. wartość średnia wynosi poniżej 74 osób dziennie).

Aby poradzić sobie z kryzysem, UE **podjęła szereg działań**: 1) próby uregulowania konfliktu w Syrii, 2) znaczne zwiększenie wsparcia dla osób potrzebujących pomocy humanitarnej zarówno w UE, jak i poza nią, 3) przesiedlenie osób ubiegających się o azyl i już przebywających w Europie, 4) przesiedlenie osób potrzebujących pomocy z krajów sąsiadujących oraz zorganizowanie powrotów osób, które nie spełniają warunków azylowych, 5) zwiększenie bezpieczeństwa na granicach, 6) zwalczanie przemytu nielegalnych imigrantów oraz 7) oferowanie bezpiecznego sposobu na legalny wjazd na terytorium UE.

Z budżetu UE przeznaczono łącznie **17,7 mld EUR** na zarządzanie kryzysem migracyjnym w latach 2015–2017. Unia Europejska jest również wiodącym darczyńcą w ramach międzynarodowej reakcji na kryzys w Syrii. Przyznała już 9,4 mld EUR na pomoc humanitarną i rozwojową (np. medyczna pomoc dla Syrii).

Pomoc humanitarna (wsparcie z zagranicy dla osób w trudnej sytuacji, np. przysyłanie jedzenia ludziom dotkniętym wojną) udzielana przez UE wspiera uchodźców i migrantów w krajach poza UE, na przykład Iraku, Jordanii, Libanie i Turcji. W ramach wspierania Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji Unia Europejska i jej państwa członkowskie przeznaczyły już 2,2 mld EUR na pomoc humanitarną i innego rodzaju pomoc. Jednocześnie Turcja umiejętnie szantażuje Unię Europejską wznowieniem nielegalnej migracji uchodźców z Syrii.

GRUPA 3 - TURCJA

Jesteście grupą reprezentującą Turcję. Najwięcej syryjskich uchodźców schroniło się właśnie w waszym kraju. Do dzisiaj Turcja przyjęła już **3,7 mln syryjskich uchodźców**. Warunki zapewniane uchodźcom są najczęściej nieodpowiednie, mimo że otrzymaliście od Unii znaczące wsparcie finansowe.

Poza tym nie jesteście biernym obserwatorem wojny w Syrii. Wspieracie przeciwników reżimu prezydenta Baszara al-Asada argumentując to religijną solidarnością. Kiedy siły przeciwników zaczęły słabnąć, a na północnym-wschodzie Syrii Kurdowie ogłosili samozwańcze państwo, Turcja wysłała żołnierzy na wojnę, która przestała być wewnętrznym konfliktem syryjskim. Dziś jest to wojna Turcji z Syrią, co w żaden sposób nie zbliża tego konfliktu do wyczekiwanego przez umęczonych nią Syryjczyków końca.

Turcja umiejętnie szantażuje Unię Europejską wznowieniem nielegalnej migracji uchodźców z Syrii.

20 marca 2016 roku **Unia Europejska i Turcja zawarły umowę**, na mocy której syryjscy uchodźcy, którzy przybyli na wyspy greckie, byli odsyłani do Turcji. W zamian Turcja dostała **6 mld euro** unijnej pomocy na utrzymanie migrantów i uchodźców. Za każdego Syryjczyka wydalonego z Grecji do Turcji kolejna osoba miała być przesiedlona z Turcji do UE. Unia zgodziła się na poluzowanie przepisów ws. podróży Turków do UE. Po zawarciu umowy liczba migrantów przybywających do Grecji gwałtownie spadła.

Rośnie napięcie na linii **Ankara-Ateny**, Grecja stara się powstrzymać migrantów, którzy z Turcji chcą się dostać do tego kraju, by ruszyć dalej, do Niemiec, Austrii i innych krajów zachodniej Europy. Na migrantów przekraczających greckie granice czekają policjanci, wojsko i straż przybrzeżna, która stara się odstraszyć łodzie z nielegalnymi migrantami, kierującymi się do greckich wysp. W Internecie znajdują się filmy przedstawiające ostre reakcje greckich służb granicznych.

Obecna sytuacja grozi powtórką z roku 2015, kiedy to milion uchodźców i migrantów przybyło do Unii Europejskiej. Grecja zablokowała teraz rozpatrywanie nowych wniosków z powodu, jak to określono, skoordynowanego i masowego charakteru nielegalnej migracji z Turcji.

Rada Praw Człowieka ONZ uznała, że Grecja nie ma prawnego uzasadnienia do zawieszenia procedur azytowych. Od lutego 2020, kiedy władze tureckie oznajmiły, że nie będą powstrzymywać osób chcących opuścić terytorium Turcji, na tureckiej granicy lądowej i morskiej zgromadziły się tysiące ludzi. Nasiliły się starcia pomiędzy ludźmi czekającymi na granicy a grecką policją, która nadużywa siły i na ślepo strzela w tłum granatami z gazem łzawiącym, żeby powstrzymać ludzi przed przedostaniem się na terytorium Grecji.

DODATKOWE INFORMACJE

GRUPA 4 - ONZ

Jesteście grupą reprezentującą Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ). Organizacja ta powstała po II Wojnie Światowej, aby zapewnić pokój i zapobiec wojnom w przyszłości. Członkami ONZ są prawie wszystkie państwa na świecie - **193 państwa** (z wyjątkiem Palestyny i Watykanu, które mają status obserwatora). Jednym z najważniejszych organów ONZ jest Rada Bezpieczeństwa, która ma prawo zawetować każdą rezolucję (uchwałę) ONZ. Do Rady wchodzi 5 stałych członków (Rosja, Chiny, Stany Zjednoczone, Francja i Wielka Brytania) oraz 5 niestałych, którzy wymieniani są corocznie.

Jesteście jedną z najbardziej aktywnych stron w próbie uregulowania konfliktu w Syrii. Ze względu na stan klęski humanitarnej musicie zapobiec nasileniu konfliktu i próbujecie przywrócić pokój. Niestety, z czasem konflikt się nasila coraz więcej stron bierze w nim udział.

DODATKOWE INFORMACJE

W **2011 roku** w Syrii rozpoczęło się antyrządowe powstanie. Jego przyczyną były autorytarne rządy (ustrój polityczny, w którym władza jest skupiona w rękach jednej osoby lub wąskiego grona osób) Baszszara al-Asada. **3 lutego 2012 roku** rozpoczął się największy rządowy szturm na miasto Hims. Armia atakowała raketami, pociskami moździerzowymi oraz czołgowymi dzielnice mieszkalne, w wyniku czego śmierć poniosło kilkuset cywilów. Wydarzenia te wzbudziły oburzenie społeczności międzynarodowej, jednak z powodu weta Rosji i Chin na forum Rady Bezpieczeństwa ONZ nie została przyjęta rezolucja (uchwała) potępiająca reżim Asada.

Moskwa i Pekin od początku były przeciwne jakimkolwiek międzynarodowym działaniom przeciw rządowi Syrii. W przyszłości Rosja i Chiny nie raz będą demonstrować swoje otwarte poparcie dla reżimu Asada. Wyrażano obawy, że potępienie będzie wstępem do akcji zbrojnej rebeliantów. Rosja popiera reżim Asada próbując w ten sposób utrzymać swoje wpływy w regionie. Chiny popierają Asada głównie z powodu swoich daleko idących interesów gospodarczych i inwestycji, które zostały poczynione w Syrii.

Kolejnym punktem zwrotnym w wojnie syryjskiej było użycie broni chemicznej. W wyniku użycia broni niekonwencjonalnej od **2014 roku** międzynarodowy sojusz pod dowództwem Stanów Zjednoczonych przeprowadza naloty na stanowiska "Państwa Islamskiego" (Organizacja terrorystyczna, która powstała po wycofaniu się USA z Iraku. Dżihadyści kontrolują tereny na północnym wschodzie Syrii.). Koalicja antyterrorystyczna skupia w sumie 60 państw, wśród nich Francję, Wielką Brytanię, Niemcy, Turcję i Arabię Saudyjską.

Jesteście grupą prorządowych sił Syrii, reprezentujecie **autorytarne rządu Baszara al-Asada**, co oznacza, że cała władza była skupiona w jego rękach i rękach jego najbliższego otoczenia. Od 2011 roku w waszym kraju trwa wojna, która miała najpierw charakter domowy, ale z czasem nabierała cech międzynarodowego konfliktu zbrojnego. Wojna w Syrii trwa od niemal dziewięciu lat i kosztowała już życie co najmniej **pół miliona** osób. Około **6 mln** Syryjczyków stało się uchodźcami, to znaczy opuściło swój kraj. Gospodarka kraju jest zrujnowana.

Waszym celem jest pokonanie rebeliantów (sił opozycji oraz syryjskich Kurdów, którzy współpracują ze sobą) oraz uzyskanie kontroli nad całym terytorium Syrii.

DODATKOWE INFORMACJE

Obecnie część terytorium Syrii zajęta jest przez **siły opozycji**, która od 2011 roku walczy z rządami Asada. Część terytorium okupowana jest przez **Państwo Islamskie (ISIS)** (w 2014 roku dżihadyści doprowadzili do powstania samozwańczego państwa). W styczniu 2014 roku **syryjscy Kurdowie** również ogłosili niepodległość w regionie Rożawa na północy Syrii. Autonomia Rożawy nie została jednak uznana przez rząd syryjski. Przeciwko autonomii wystąpiła również Turcja, która ostatnio zaatakowała syryjskich Kurdów, w ten sposób stając się stroną konfliktu (rząd Turcji od lat walczy z Kurdami na swoim terytorium, w więzieniach pozostają tysiące więźniów politycznych, w tym byli deputowani do tureckiego parlamentu, których skazano za działalność na rzecz legalizacji kurdyjskiej kultury i języka). W Syrii mamy do czynienia z co najmniej trzema konfliktami o różnej dynamice. Rozwiązanie jednego z nich nie gwarantuje rozwiązania pozostałych.

Opozycja walczy z reżimem Baszara al-Asada. Równoległe z **dżihadystami** (osobami, które głoszą, że użycie siły i przemocy jest uzasadnione w celu opanowania całego świata przez islam), czyli tzw. **Państwem Islamskim**, walczą Kurdowie wspierani przez koalicję państw Zachodnich. Walka Kurdów to walka o niepodległość i ustanowienie własnego państwa.

Stroną wspierającą Syrię jest **Rosja**. Czynnego wsparcia Syrii udzielał także Iran. Ponadto reżim Asada wspierane było przez libańskie ugrupowanie terrorystyczne **Hezbollah**.

Rząd syryjski był niejednokrotnie oskarżany o łamanie praw człowieka, użycie broni chemicznej, a sam Baszar al-Asad - o wydawanie rozkazów, których efektem były zbrodnie przeciwko ludzkości